

аспекти трансформації національної податкової системи у світлі нестабільних умов функціонування світової економіки в реальному часі.

На жаль, на практиці, ефективність виконання функцій та повноважень органів місцевого самоврядування центральні органи влади дуже часто хочуть узалежнити від обсягу фінансових ресурсів, що надаються державою. Причому, ця залежність особливо проявляється тепер і набрала такої сили, що територіальним громадам нічого не залишається як випрошувати у влади кошти, які вона сама заробила, щоб розвивати своє місто, село, містечко, створювати сучасну інфраструктуру, виконати обіцянки перед своїми виборцями-громадою. У цій ситуації, встановлення порядку при якому громада сама накопичує і використовує майнові податки і інші надходження стало найважливішим і найбільш дієвим важелем і критерієм роботи і оцінки діяльності громади в реальному часі.

Пошук нових впливових механізмів, котрі дозволяють ефективно вирішити проблему стабілізації і зміцнення фінансових ресурсів місцевих бюджетів за рахунок майнових податків, є тим питанням, що потребує вирішення задля досягнення достатку громадян України.

Анна ІВАНОВА

Тернопільський національний економічний університет

РІВЕНЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Тенденції децентралізації місцевого управління, які набули свого поширення у Європі вплинули і на формування вітчизняної моделі взаємовідносин центру та регіонів. Підписана Україною у 1996 році та ратифікована Верховною радою України у 1997 році Європейська хартія місцевого самоврядування стала першим кроком до децентралізації бюджетних повноважень. Однак, до сьогодні, місцеві органи влади не отримали достатньо фінансових повноважень для самостійного здійснення покладених на них функцій, що і передбачає децентралізація бюджетних повноважень.

Розглянемо детальніше, яку роль відіграють місцеві бюджети у формуванні Зведеного бюджету України, щоб оцінити реальний рівень децентралізації бюджетних повноважень (табл. 1).

Таблиця 1

Роль місцевих бюджетів у формуванні Зведеного бюджету України за 2011-2015 рр.

Показники	Рік	2011	2012	2013	2014	2015
Доходи Зведеного бюджету, млн. грн.		398553,6	445252,3	442788,7	456067,3	651966,3
Доходи місцевих бюджетів, млн. грн.		86655,3	100813,8	105171,1	101101,1	120461,7
Частка доходів місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті, %		21,74	22,63	23,75	22,17	18,48
Видатки Зведеного бюджету, млн. грн.		416853,6	492454,7	505843,8	523125,7	679793,5
Видатки місцевих бюджетів, млн. грн.		180987,8	222575,3	219845,3	225626,8	280069,2
Частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті, %		43,42	45,20	43,46	43,13	41,20

Примітка: доходи вказані без урахування міжбюджетних трансфертів

Джерело: складено автором за даними [1]

Як видно із табл. 1 з місцевих бюджетів здійснюється понад 40% усіх видатків, разом з тим, доходи місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті України складають біля 20%. Це, з одного боку, свідчить про важливу роль місцевих бюджетів у забезпеченні реалізації державою її функцій, а з іншого, про низький рівень забезпеченості місцевих бюджетів власними фінансовими ресурсами. Так, до прикладу, частка покриття місцевих видатків доходами місцевих бюджетів у 2011 році становила 48%, а у 2015 році цей показник становить 43%, що свідчить про низьку спроможність органів місцевого самоврядування виконувати покладені на них функції.

На основі наведених даних спробуємо оцінити рівень децентралізації фінансових ресурсів в Україні, які є основою самостійності місцевих бюджетів, через індекс децентралізації, тобто через показник фінансової децентралізації доходів (частка доходів місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів у доходах зведеного бюджету), фінансової децентралізації витрат (частка видатків місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету) та узагальнюючого показника фінансової децентралізації [2, с. 326] за формулою:

$$\text{ПФД} = \frac{\text{ПФДд} + \text{ПФДв}}{2}, \quad (1)$$

де ПФД – показник фінансової децентралізації;

ПФДд – показник фінансової децентралізації доходів;

ПФДв – показник фінансової децентралізації витрат.

Відповідно до формули 1 рівень децентралізації фінансових ресурсів в Україні зображений на рис.1.

Рис. 1. Рівня децентралізації фінансових ресурсів в Україні за 2011-2015 рр.

Джерело: складено автором за даними табл. 1.

Як видно із рис.1 рівень децентралізації фінансових ресурсів в Україні характеризується спадною тенденцією, тобто відбувається фактична централізація фінансових ресурсів, які виступають основою для самостійності місцевих бюджетів.

Отже, на основі наведених вище даних можна стверджувати, що в Україні низький рівень децентралізації бюджетних повноважень, оскільки місцеві органи влади не спроможні фінансово покрити покладені на них видатки без допомоги державного бюджету, тобто без надання трансфертів. Саме тому, для реальної децентралізації необхідно привезти у відповідність доходи місцевих бюджетів з їхніми видатками.

Література:

1. Звіт про виконання Державного бюджету за 2011-2015 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.

2. Сало Т. Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні / Т. Сало // Ефективність державного управління. – 2013. – Вип.4 – С. 324–330.

Любов КЛАПКІВ

Київський національний торгово-економічний університет

Юрій КЛАПКІВ

Тернопільський національний економічний університет

ДУАЛІЗМ ТРАКТУВАННЯ СТРАХОВОГО РИЗИКУ

Окрім ризиків, притаманних діяльності будь-яких економічних об'єктів, страхові компанії повинні враховувати специфічні страхові ризики, які здійснюють прямий або опосередкований вплив на діяльність страхової компанії. Саме діяльність страхових компаній обумовила виокремлення окремої категорії ризиків – «страховий ризик». Але особливий характер обумовлений, насамперед, з певними двозначностями характерними для